

Klagenemnda for krav om kompensasjon og billighetserstatning
for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i
internasjonale operasjoner

~~Unntatt off., jf. offl § 13.1 jf. fvl § 13.1~~

VEDTAK

Klagesak nr.: 8/2016

Klager: [REDACTED]

Klagers prosessfullmektig: Advokat John Tuflått

Klagen gjelder: Krav om kompensasjon etter forskrift 2009-12-22 nr. 1768 om særskilt kompensasjonsordning

Beslutningsdato: 28. august 2017

I behandlingen har deltatt: Anne Stine Eger Mollestad
Marianne Abeler
Claus Brynildsen
Trond Jørgensen

Konklusjon: Saken utsettes i påvente av at SPK innhenter tilleggserklæring fra spesialist i fysikalsk medisin Johan K. Stanghelle, eventuell annen sakkyndig.

1. Sammendrag av sakens faktiske sider

Klagen gjelder krav etter forskrift 2009-12-22 nr. 1768 om særskilt kompensasjonsordning for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i internasjonale operasjoner (kompensasjonsforskriften).

██████████, heretter kalt skadelidte, er født ██████████. Han tjenestegjorde i ██████████ i to sammenhengende kontingenter fra ██████████ til ██████████. Han reiste ned som geværmann og nestlagfører. Oppgavene bestod i stor grad av patruljering og sikringsoppdrag. Skadelidte har forklart at han opplevde et generelt høyt stressnivå under tjenestegjøringen, utløst av flere dramatiske episoder mens han var i ██████████.

Etter tjenesten reiste skadelidte tilbake til Norge. I ██████████ traff han sin første kone. Sammen har de to barn. Det første året etter tjenesten har skadelidte ulike småjobber i ██████████, før han ble ansatt som trikkesjåfør i ██████████ fra ██████████ til ██████████. Han ble imidlertid sykemeldt på grunn av ryggplager i 1984. Skadelidte hadde også på denne tiden et alvorlig alkoholproblem. Skadelidte forsøkte å omskolere seg til landbruksmekaniker, men uten at han lykkes. Han har selv oppgitt at dette dels skyldtes ryggproblemer og dels alkoholmisbruket. Han forsøkte ny omskolering gjennom et bakeri i ██████████ og i ██████████ forsøkte skadelidte seg som helse- og omsorgsarbeider, men han klarte ikke å fullføre noe av dette.

Fra begynnelsen av 90-tallet og frem til 1995 gikk skadelidte på attføringspenger, hvorefter han igjen forsøkte å omskolere seg gjennom en tømmerlinje, men han gjennomførte ikke. Fra 1996 fikk han igjen arbeidsavklaringspenger. Han søkte om uføretrygd både i 1999 og i 2001, men fikk avslag ved begge tilfeller. Skadelidte anket begge sakene inn for Trygderetten, som opprettholdt avslaget i begge omganger. Han søkte på nytt og fikk innvilget uførepensjon fra 2003 som følge av Bektherevs og alkoholisme.

I etterkant av uførevedtaket har skadelidte gjennomgått flere operasjoner og hatt ulike sykdommer, blant annet en skulderoperasjon i 2006, innsetting av ødelagt hjerteklaff i forbindelse med hjerteinfarkt i 2011, samt amputering av venstre ben ved kneleddet samme år.

I forbindelse med det fremsatte kravet om kompensasjon for psykiske senskader som følge av deltakelse i internasjonal operasjon, innhentet Statens pensjonskasse (SPK) medisinsk dokumentasjon og spesialisterklæring fra psykolog Arnold Myrvang i henhold til mandatet for den særskilte kompensasjonsordningen. Myrvang konkluderte med at skadelidte har en psykisk belastningslidelse, og at det er mer en 50 % sannsynlighet for årsakssammenheng mellom det skadelidte opplevde i tjenesten og utviklingen av hans psykiske plager.

SPK innhentet også en uttalelse fra spesialist i nevrokirurgi Ole Jørgen Kirkeby, som vurderte at skadelidte uavhengig av tjenesten i ██████████ og PTSD lidelsene, ville vært helt eller delvis arbeidsufør som følge av fysiske plager.

SPK har i vedtak av 25. september 2014 avslått skadelidtes krav på kompensasjon. Advokat John Tuflått påklaget avgjørelsen og saken ble forelagt klagenemnda. I vedtak i sak 36/2014 konkluderte klagenemnda med at skadelidtes somatiske plager ikke var tilstrekkelig utredet, og saken ble hjemvist for nærmere utredning. Skadelidte og SPK innhentet i samarbeid spesialisterklæring fra spesialist i fysikalsk medisin Johan K. Stanghelle.

I vedtak av 21. juni 2016 avslo SPK igjen skadelidtes krav på kompensasjon. Advokat Tuflått påklaget avslaget på vegne av skadelidte. SPK fant ikke grunnlag for å omgjøre sitt vedtak, og saken er sendt frem for klagebehandling.

Skadelidtes advokat deltok under nemndsmøte. En representant fra SPK var også tilstede.

2. Klagenemndas vurdering

Rett på ytelse etter kompensasjonsforskriften forutsetter at man er påført en varig psykisk belastningsskade som følge av tjenestegjøring i internasjonal operasjon. Videre må den psykiske belastningsskaden ha medført varig ervervsmessig uførhet, jf. forskriften § 3 første ledd.

SPK har med bakgrunn i spesialisterklæring fra Myrvang, lagt til grunn at skadelidte er påført en psykisk belastningsskade som følge av tjenesten. Den sakkyndige Myrvang har lagt til grunn en varig medisinsk invaliditet på 34%. Det er videre på det rene at skadelidte har og har hatt betydelige somatiske plager. Skadelidte er pr i dag 100% ervervsmessig ufør. Uføreveedtaket er fattet på bakgrunn av skadelidtes ryggplager. SPK har anført at skadelidte som følge av de somatiske plagene, ville ha falt ut av yrkeslivet uansett. På denne bakgrunn konkluderer SPK med at skadelidte ikke har krav på kompensasjon.

Utgangspunktet etter de alminnelige erstatningsrettslige regler er at det mest sannsynlige faktum skal legges til grunn. Det er den som krever erstatning som har bevisbyrden. Prinsippet kommer til uttrykk i forskriften § 3, som slår fast at det alminnelige krav til årsakssammenheng gjelder, og at det må være en sannsynlighetsovervekt for at tjenesten er årsak til den psykiske belastningsskaden.

I denne saken hevder SPK at det foreligger selvstendig virkende årsaker i form av somatiske plager som, uavhengig av de psykiske plagene etter FN-tjenesten, har medført 100 % varig ervervsmessig uførhet hos skadelidte. I tilfeller der staten hevder at skadelidte uansett ville blitt helt eller delvis ufør om tjenesten tenkes bort, er det staten som har bevisbyrden for dette. Det vises i den forbindelse til Rt. 1999 s. 1473.

Da saken var til behandling i klagenemnda sist, konkluderte nemnda med at skadelidtes somatiske plager ikke var tilstrekkelig utredet. Fra vedtak i sak 36/2014 hitsettes:

«Etter nemndas syn gir ikke spesialisterklæringen eller tilleggsuttalelsen fra dr. Kirkeby de nødvendige avklaringer knyttet til hvilken innvirkning skadelidtes somatiske plager har på hans ervervsevne i dag. Det er åpenbart at han har omfattende plager, men om de ville ha medført fullstendig bortfall av ervervsevnene om den psykiske belastningsskaden tenkes borte fremstår som usikkert. Skadelidtes egen forklaring om helsetilstanden slik han opplever den i dag, er ikke egnet til å skape større avklaring. Med bakgrunn i at det med basis i spesialisterklæring fra psykologspesialist Arnold Myrvang er lagt til grunn at skadelidte er påført en psykisk belastningslidelse etter tjenesten, bør konsekvensene av de somatiske forholdene for skadelidtes ervervsevne etter nemndas oppfatning, utredes nærmere av uavhengig ekspertise.»

Saken ble som følge av dette hjemvist til ny behandling hos SPK. SPK innhentet i forbindelse med den fornyede behandlingen av saken, en erklæring fra spesialist i fysikalsk medisin Johan K. Stanghelle.

I erklæringen til Stanghelle fremgår det at skadelidte har god bevegelighet i ryggen, og han finner lite tegn på Bektherevs. Stanghelle uttrykker i sin erklæring at han har oppfattet mandatet dithen at hans oppdrag er ”å utrede evt. årsakssammenheng mellom tjenesten og skadelidtes somatiske plager”. Det er irrelevant for vurderingen om de somatiske plagene springer ut av tjeneste eller har andre årsaker. Det som er vesentlig for nemnda å bringe klarhet i, er om de somatiske plagene, slik Kirkeby har lagt til grunn, ville ha medført at skadelidte uansett ville ha vært helt eller delvis ervervsmessig ufør, også om man tenker de psykiske plagene borte.

Nemnda fant dette ikke tilstrekkelig belyst da saken var oppe til behandling tidligere. Nemnda uttrykte i den sammenheng følgende: *”Etter nemndas syn gir ikke spesialisterklæringen eller tilleggsuttalelsen fra dr. Kirkeby de nødvendige avklaringer knyttet til hvilken innvirkning skadelidtes somatiske plager har på hans ervervsevne i dag. For å ta stilling til disse spørsmålene, forutsettes en bredere opplysning av saken.”*

Det foreligger omfattende dokumentasjon omkring skadelidtes somatiske plager. Skadelidte har selv i forbindelse med fremsettelse av krav om kompensasjon, fremholdt at de somatiske plagene er

bagatellmessige og at han overdrev sine ryggplager, fordi han ikke ville oppnå uføretrygd som følge av sin alkoholisme. Med bakgrunn i skadelidtes divergerende forklaringer og hans egen erkjennelse av at han har overdrevet ryggplagene tidligere, for å oppnå trygdemessige fordeler, gjør at nemnda i liten utstrekning kan tillegge hans subjektive forklaring vekt. Det var derfor påkrevet med en nærmere utredning av de somatiske plager og deres betydning for skadelidtes ervervsevne. Den sakkyndige besvarer i sin erklæring ikke hvilken betydning skadelidtes somatiske plager har for hans ervervsuførhet i dag.

Med bakgrunn i at Stanghelles erklæring ikke besvarer nemndas mandat, utsettes saken i påvente av at SPK innhenter en tilleggserklæring fra Stanghelle, eventuell en ny spesialisterklæring fra en som kan vurdere skadelidtes somatiske tilstand og disse plagenes betydning for hans ervervsevne. Det sentrale er å få en vurdering av de somatiske plagenes betydning for skadelidtes ervervsevne.

3. Konklusjon

Saken utsettes i påvente av at SPK innhenter en tilleggserklæring fra spesialist i fysikalsk medisin Johan K. Stanghelle, eventuell annen sakkyndig, for å få vurdert skadelidtes ervervsevne om den psykiske belastningslidelsen tenkes borte.

Vedtaket er enstemmig.

Oslo, 9. oktober 2017

Anne Stine Eger Mollestad
Leder av klagenemnda